

DEDE KORKUT

SÖZLÜĞÜ

Kar Tanesi
2024

arş

1. İslam inancına göre göğün en yüksek katı.
2. "Yürü" komutu.

bahadır

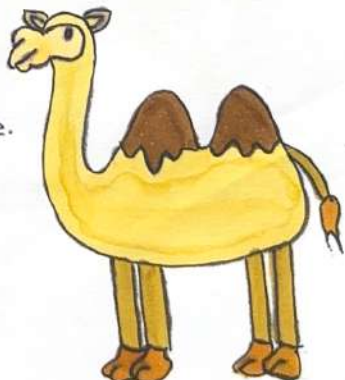
Savaşlarda gücü ve yılmazlığıyla üstünlük kazanan veya yiğitlik gösteren kimse; batur.

bezirgân

1. tüccar
2. Alışverişte çok kâr amacı güden kimse.
3. Yahudiler için kullanılan bir adlandırma.
4. Mesleğini sadece kazanç için kullanan kullanan kimse.

buğra

1. Erkek deve; buğur.
2. İki hörgüçlü deve.

destur

1. İzin

2. "Yol verin, savulun, izin verin" anlamlarında kullanılan bir söz.

3. Karanlık, ıssız yerlere pis veya atk su dökerken cın çarpmasının diye yüksek sesle söylenen bir söz.

4. Tarikat geleneğinde bir işe başlanırken söylenen söz.

divan

1. Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis.

2. Divan edebiyatı şairlerinin şiirlerini topladıkları eser.

3. sedir.

4. meclis.

doru

1. Çeşitli tonları bulunan kızıl kahve at rengi yağız.

2. Bu renkte olan at.

ecel

Hayatın sonu, ölüm zamanı.

erkeç

Tüdiş edilmiş, üç yaşından büyük erkek keçi.

feryat
çığık.

gonimet

1. Savaşta düşmandan zorla ele geçirilen mal, şıkar.
2. Bir rastlantı sonucu ele geçirilen kazanç veya imkan.
3. Yağma sonrasında ele geçirilen çoluntı mal.

güman
kuşku.

güreş

Belli kurallar içinde, güç kullanarak iki kişinin türlü oyunlarla birbirinin sırtını yare getirmeye çalışması.

gürz
Silah olarak kullanılan ağır topuz.

han

1. Doğu ülkelerinde yerli beyler ve Kırım girayları için kullanılan ünvan.
2. Osmanlı padişahlarının adlarının sonuna getirilen ünvan.
3. Tol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı.
4. Büyük şehirlerde serbest mesleklerde çalışanların oda veya daire tutup çalıştıkları birkaç katlı yapı.
5. Eskişehir iline bağlı ilçelerden biri.

hudut

1. Sınır.
2. Bir şeyin varabildiği en son nokta.

hüner

Beceri isteyen ustalık, beceriklilik.

imaret
imarethane

ipek

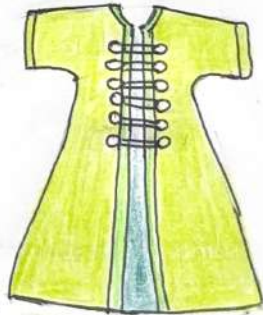
1. Ipek böceği kozaları çözülerek çıkarılan ve dokumacılıkta kullanılan çok ince, esnek ve parlak tel; harir.
2. Bu telden yapılmış.

kâfir

1. Tanrı'nın varlığını ve birliğini inkar eden kimse.
2. Sevilen birine bakılmak, sitem etmek için kullanılan bir seslenme sözü.
3. Acımasız, zalim kimse.
4. Genellikle Müslüman olmayanlara verilen ad.

kaftan

1. Çoğu ipekten yapılan, bir tür uzun giysisi.
2. Padışahların, gönül almak, ödüllendirmek için birine giydirdikleri değerli kumaş veya kürkten yapılmış giysisi.

kargı

1. Dalgalarda büyük balıklar için kullanılan demir kanca.
2. Silah olarak kullanılan demirli ve ucu sivri uzun mızrak.
3. korniş.

keçe

1. Yapağı veya keçi kılının dövülmesi veya ayakla tepilmesiyle elde edilen kaba kumaş ve bu kumaştan yapılan.
2. Yere serilen halı, kilim vb. yün- lü döşemelik.

kepenek

1. Çobanların omuzlarına aldıkları dikişsiz, kolsuz, keçeden üstlük, aba.
2. pervane.

keramet

1. Ermiş kimselerin gösterdiklerine inanılan, doğaüstü, şaşkınlık uyandırıcı davranış veya durum.
2. Olağanüstü durum

kımız
Kısrak sütünün mayalanmasıyla yapılan, az alkollü, ekşi bir Türk içkisi.

kısrak
Dişi at.

- kiriş**
1. Bazı telli müzik araçlarında kullanılan, hayvan bağırsaklarından yapılan tel.
 2. Ok atılan yayın iki ucu arasındaki esnek bağ.
 3. Kasların uçlarında bulunan, kasları kemiklere ve başka organlara bağlayan beyazımsı kordon; tendon.
 4. Bir eğrinin iki noktasını birleştiren doğru parçası.
 5. Yapılarda dört köşe kalın keresteden, demirden veya betonarmeden yapılmış yatay destek parçası.

- kolçak**
1. Yalnız başparmağı ayrı, diğer dört parmağı bir örümüş yün eldiven.
 2. Koltuk veya iskemlenin kol konacak parçası.

3. Ceket veya gömlek kollarının kırılmasına engel olmak için bilekten dirseğe kadar geçirilen eğreti kolluk.

4. Kadınların dirseklerine kadar tak-tıkları basmadan yapılan süs eşyası.

5. pazubent

6. Zırhın kola geçirilen parçası

kopuz

Ozanların çaldığı telli Türk sazı.

kudret

1. Bir işi yapabilme, bir direnmeyi yenme gücü; çıdam.

2. İstedğini yaptırabilme gücü.

3. Maddi bakımdan zenginlik.

4. Allah yapısı.

5. Allahın bütün varlığı kapsayan gücü.

6. Allahın her şeye kadir olması, dilediği her şeyi yapması şeklinde tecelli eden sıfatı.

kuşluk

1. Günün sabahla öğle arasındaki saatleri.

2. Kuşlara yem verilen zaman.

3. Büyük kuş kafesi

kutsal

1. Güçlü bir dini saygı uyandıran veya uyandırması gereken, kutsal, mukaddes, mübarek.
2. Tapılacak veya yolunda can verilecek derecede sevilen, kutsal, mukaddes, lahut.
3. Bozulmaması, dokunulmaması, karşı çıkılmaması gereken, üstüne titrenilen.
4. Tanrı'ya adanmış olan, Tanrısal olan.

miğfer

Savaşçıların veya itfaiyecilerin başlarına giydikleri demir başlık; tolga.

Müjde

1. müştü.
2. müştülük.
3. Sevindirici haber verileceği zaman söylenen bir söz.

mühlet

vade.

oba

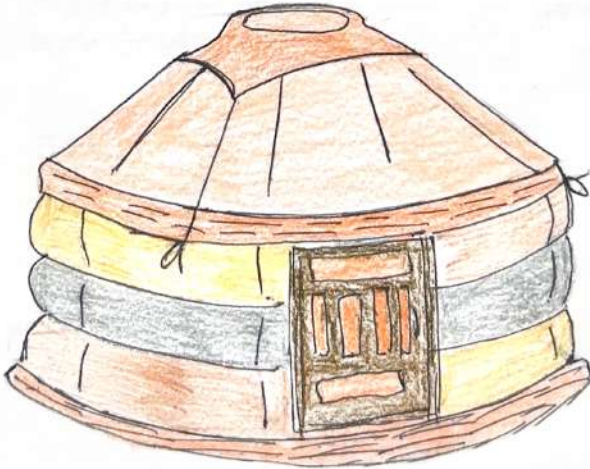
1. Göçebelerin konak yeri.
2. Bu yerde konaklayan göçebe halk veya ailesi.
3. Genellikle bölmeli göçebe çadırı.
4. Altı veya sekiz kişiden oluşan en küçük izci birliği.
5. Çuldan yapılan çadır.

otacı

Çeşitli bitkilerle tedavi uygulayan kişiler için halk arasında "hekim" veya "eczacı" anlamında kullanılan bir ünvan.

otağ

Büyük ve süslü çadır; çerge.

Ökçe

1. Ayakkabının ayak altının yuvarladıkça olan kısmına rastlayan yüksek bölümü; topuk.

2. Topuğun arka bölümü.

3. Saban demirinin geçtiği ağaç parçası.

Sancak

1. Çoğunlukla askerî birliklere verilen yazı işlemeli, kenarları saçaklı ve gönderli bayrak.

2. Gemilerin sağ yanı.

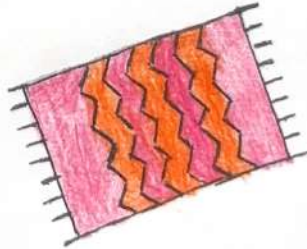
3. Osmanlı yönetim teşkilatında ilden küçük, ilçeden büyük olan, bir beğin veya hanedan mensubunun idaresine verilen yönetim birimi; mutasarrıflık, liva.

Savan

1. Pamuk ipliğinden yapılan kalınca kilim.

2. yaygı.

semiz

1. şışman
2. Eti, yağı çok olan tavlu.

sicim

1. Keten, kenevir vb. bitkilerin liflerinden yapılan, kaba şeyleri dikmeye, bağlamaya yarayan ince ip.
2. kazıl.

sahbaz

1. ri bir tür akdoğan.
2. Çevik ve becerikli.
3. İlgit, kahraman, mert (kimse).

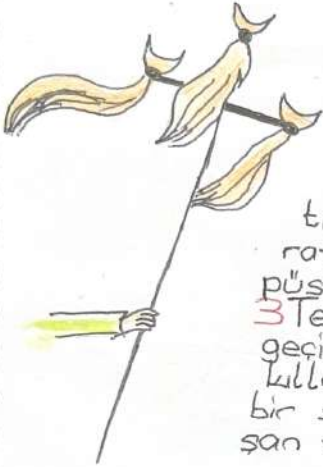
tekmur

Bizans imparatorluğu zamanında askeri ve idari hizmetlerinde bulunan valilik düzeylerindeki Anadolu ve Rumeli'deki Hristiyan beylerine verilen ad.

toy

1. Gençliği sebebiyle görgüsüz ve beceriksiz olan.
2. acemi
3. ziyafet

4 düğün.
5 Taygillerden, böcek ve tane ile beslenen, eti için avlanan, kıvılcı tüylü bir kuş.

tuğ

1 sorguç

2 Padışahların ve vezirlerin başlarına tak-
tıkları başlıkların ön ta-
rafında bulunan tüy veya
püskül biçimdeki süs.
3 Tepesine altın yıldızlı top
geçirilmiş, altında at kuyruğu
kollarının sarktığı bağlanmış
bir sırttan oluşan saltanat,
san ve şöhret alameti

Üveyik

Güvercinlerden, koru-
larda yaşayan, eti için
avlanan, boz renkli
bir kuş.

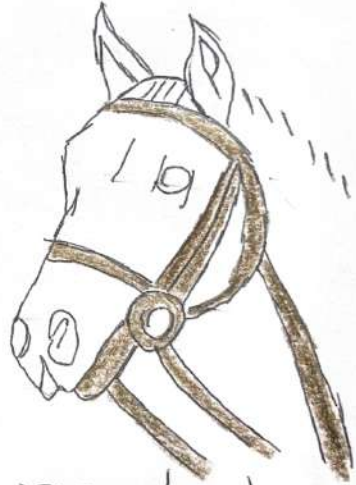

yaba
Harman savurmakta kullanılan,
çatal biçiminde, tahtadan tarım
aracı.

yağız
1. esmer.
2. doru.
3. yiğit.

yavuklu
1. sözlü.
2. nişanlı.
3. sevgili.

yular
Bir yere bağlamak veya çekerek
götürmek için hayvanın başlığına
veya tasmaına bağlanan ip.

zalim
Acımasız ve haksız davranan,
zulm eden.

zindan

1. Tutuklu veya hükümlülerin içine konulduğu kapalı yer.
2. Çok karanlık ve sıkıntılı yer, eşek cenneti.

ziyafet

Eğlenmek veya bir dayı kutlamak amacıyla birçok kimsenin bir araya gelerek yedikleri yemek, şölen, toyl.

KAYNAKÇA

1. Dede Korkut Hikayeleri,
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları,
Süleyman TEYEK
2. Büyük Türkçe Sözlük
3. sozluk.gov.tr, TDK

